

«Європа без бар'єрів»

**БЕЗПЕКА ДОКУМЕНТІВ:
висновки та рекомендації міжнародної робочої
групи для України**

Частина 1

Необхідність реформ системи ідентифікаційних документів в Україні зумовлена насамперед двома групами причин:

По-перше, об'єктивною потребою забезпечення громадян України ідентифікаційними документами сучасного технічного рівня, відповідного міжнародним стандартам, які були б придатними для найбільш поширених систем електронного зчитування та забезпечували б надійний захист від підробок та незаконного використання; необхідністю створення в країні сучасної, цілісної, прозорої та некорумпованої системи ідентифікаційних документів та відповідних баз даних, усунення рудиментів радянської доби в сфері персонального документообігу.

По-друге, потребою якнайшвидшого виконання наданого Європейським Союзом Україні 22 листопада 2010 року Плану дій з візової лібералізації.

Вдосконалення форм використовуваних документів, у тому числі підтримання на належному рівні їхнього захисту, контролю за використанням, спричинені необхідністю виконання Україною Програми реалізації рішень і положень Варшавської конференції щодо спільної боротьби з тероризмом. Відповідно до Програми передбачається перехід на виготовлення документів, які засвідчують особу та підтверджують громадянство України відповідно до вимог Євросоюзу та резолюції Ради Безпеки ООН від 28 вересня 2001 року № 1373 щодо протидії тероризму.

РОБОЧІ ВИСНОВКИ

Система ідентифікаційних документів в Україні за більшістю параметрів не відповідає європейським стандартам, адже технічні властивості основних ідентифікаційних документів є переважно архаїчними, умови збору та збереження персональних даних – невідповідними мінімальним вимогам, система державних закупівель у даній галузі – вкрай непрозорою, а планування та здійснення необхідних змін – уповільненими та половинчастими.

Як наслідок, **станом на початок 2011 року Україна знаходиться позаду майже всіх країн східноєвропейського регіону (не кажучи вже про країни-члени ЄС) в частині забезпечення своїх громадян ідентифікаційними документами сучасних зразків.**

Україна має ініціювати, розробити та імплементувати цілісну програму модернізації усієї системи національних ідентифікаційних документів.

Зокрема: наступні цілі мають бути досягнуті:

- Формування належної законодавчої бази, що має забезпечити чіткі та прозорі процедури персоналізації особи, виготовлення, збереження та доставки ідентифікаційних документів сучасних зразків. Підвищення статусу нормативно-правової бази, що регулює стандарти виробництва, збереження та використання ідентифікаційних документів з рівня підзаконних актів (Постанова Кабінету міністрів) до рівня закону, насамперед, через ухвалення Закону України «Про ідентифікаційні документи»
- Припинення випуску і поступове виведення із обігу всіх ідентифікаційних документів, технічні характеристики яких не відповідають нормам ІКАО та стандартам Європейського Союзу.
- Запровадження біометричних технологій в ідентифікаційних документах на основі неухильного дотримання стандартів ЄС щодо захисту персональних даних.
- Упорядкування всієї системи ідентифікаційних документів, законодавче закріплення їх вичерпного переліку, відмова від тих з них, існування яких є реліктом тоталітарних часів

(насамперед, «внутрішнього паспорта» громадянина України)

- Забезпечення прозорості та підзвітності ринку державних закупівель у сфері виготовлення ідентифікаційних документів та супутніх послуг
- Створення та забезпечення функціонування системи міжнародного обміну інформацією (насамперед з країнами ЄС) щодо викрадених, втрачених та підроблених ідентифікаційних документів.

СУЧАСНІ СТАНДАРТИ ЩОДО БЕЗПЕКИ ДОКУМЕНТІВ

Основними ідентифікаційними документами сучасних зразків є біометричний паспорт для виїзду за кордон та ID-картка. Обидва документи, окрім сучасних засобів фізичного захисту, містять електронний носій інформації.

Провідною інстанцією, що займається визначенням технічних вимог до ідентифікаційних документів, є Міжнародна організація з цивільної авіації – ІКАО, рекомендації якої приймаються до виконання урядами абсолютної більшості країн світу (190 країн-членів). Стандарти, що їх розробляє ІКАО, оформлюються у вигляді додатків до Чиказької конвенції ІКАО – засадничого документу, організації, ухваленого у 1944 році. На сьогодні ухвалено 18 додатків¹.

Стандартизація імміграційних та митних процедур є однією з функцій, покладених на ІКАО Чиказькою конвенцією. Ці функції реалізовані Додатком 9 до Конвенції – «Спрощення формальностей». Саме там містяться вимоги до технічних властивостей подорожніх документів² (тобто документів, які не тільки дозволяють ідентифікувати особу, але і можуть, згідно норм міжнародного права, використовуватися при перетині кордонів).

На сьогодні діє ухвалена 24 листопада 2005 року 19-та редакція даного Додатку. У пункті 3.9 даного документу зазначено: Договірні держави мають включати біометричні дані у свої машинозчитувальні паспорти, візи та інші офіційні проїзні документи, використовуючи одну або декілька факультативних технологій збереження даних, на

¹ Конвенції ІКАО. Додатки 1-18. http://www.icao.int/icao/net/anx/russian/info/annexes_booklet_ru.pdf

² О биопаспорте <http://biodocs.narod.ru/articles/AboutPassport.html>

додачу до машинозчитувальної зон, технічні вимоги до якої вказані у документі Doc 9303 «Машинозчитувальні проїзні документи»³.

Відповідно до чинної на сьогодні редакції Додатку 9 обов'язковою інформацією для біометричної ідентифікації особи є зображення обличчя власника документа (форма людського обличчя має суто індивідуальні характеристики і у цифровому форматі записується на чіп). Інша біометрична інформація в паспорті (відбитки пальців, сітківка ока, геометрія руки та ін.) використовуються як факультативна – на розсуд уряду країни..

Станом на початок 2011 року 26 із 27 країн-членів ЄС (окрім Кіпру) видають своїм громадянам біометричні паспорти для виїзду за кордон. Більшість країн ЄС здійснили перехід до біометричних паспортів «другого покоління». У 2012 році у країнах-членах ЄС має бути повністю припинена видача не-біометричних паспортів для виїзду за кордон та ідентифікаційних карт.

Російська Федерація, що запровадила біометричний паспорт для виїзду за кордон у 2006 році, з 1 березня 2011 року припинила видачу паспортів старого зразка і нині видає своїм громадянам виключно біометричні паспорти.

Республіка Молдова, що запровадила біометричний паспорт для виїзду за кордон у 2008 році, з 1 січня 2011 року видає своїм громадянам виключно біометричні паспорти.

Країни Західних Балкан (Сербія, Чорногорія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Албанія) запровадили біометричні паспорти у 2008-2009 роках.

Грузія розпочала видачу біометричних паспортів у квітні 2010 року.

Туреччина розпочала видачу біометричних паспортів у червні 2010 року.

Вірменія оголосила про початок випуску біометричних паспортів та ID-карток з електронним підписом з вересня 2011 року.

Відсутність України у вищенаведеному списку зумовлює суттєві проблеми в контексті виконання Плану дій з візової лібералізації, наданого Україні Європейським Союзом 22 листопада 2010 року, а також знижує спроможність самої української держави до ефективної боротьби з численними правопорушеннями, пов'язаними з ідентифікаційними документами, підриває довіру до держави (та власників виданих нею документів) на міжнародній арені.

³ Додаток 9 до Чиказької конвенції ICAO http://www.icao.int/icaonet/anx/russian/info/annexes_booklet_ru.pdf

Існуюча в Україні ситуація призводить до численних зловживань ідентифікаційними документами, їхній підробці, викраденню та шахрайству з ними, підозр у неналежному збереженні відповідних баз даних. Як наслідок, недосконалі ідентифікаційні документи створюють поживний ґрунт для такого виду міжнародної організованої злочинності як торгівля людьми, включаючи дітей, адже цей злочин у багатьох випадках супроводжується викраденням та підробкою документів.

Навіть коли існує позитивний досвід випуску ідентифікаційних документів сучасних зразків, тривала боротьба за державні замовлення велася (і продовжує вестися) настільки брутальними методами, що завдають відчутних втрат репутації як провідних учасників ринку, так і держави загалом, і, як наслідок, зумовлюють загалом низький рівень довіри навіть до тих ідентифікаційних документів громадян України, які мають високий ступінь технічного захисту.

На сьогодні в Україні немає визначеної дати переходу на основні ідентифікаційні документи сучасних зразків. Раніше Міністерством внутрішніх справ повідомлялося про плани запровадження біометричних паспортів з 2012 року. Після отримання Плану дій з візової лібералізації плани уряду стали більш амбітними, і 2 лютого 2011 року Міністр внутрішніх справ України Анатолій Могильов спрогнозував початок виготовлення електронних біометричних паспортів через 3-4 місяці. При цьому він додав, що якщо закон, регулюючий впровадження таких паспортів, буде прийнятий Верховною Радою, вони будуть видаватися через кілька тижнів після його прийняття. Також МВС має намір поступово замінити внутрішні паспорти громадян України ID-картами, не називаючи конкретних термінів⁴.

АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Ситуація в Україні є суперечливою: окремі зусилля щодо переходу до сучасних стандартів ідентифікаційних документів стримуються низкою негативних чинників.

⁴ В Україні влітку розпочнеться виготовлення біометричних паспортів
http://vidido.ua/index.php/pogliad/article/v_ukraini_vlitku_rozpochnet_sja_vigotovlennja_biometrichnih_pasportiv/

З одного боку, в Україні існують необхідні технічні можливості для випуску ідентифікаційних документів сучасного зразка. На рівні уряду зростає розуміння необхідності реформ у сфері видачі ідентифікаційних документів.

З іншого боку, всі необхідні рішення просуваються повільно і супроводжуються високим рівнем конфліктності, обумовленого конкуренцією за перспективу доступу до значних бюджетних ресурсів. Нерідко побутує спрощене розуміння ситуації, коли перехід до нових технічних стандартів документів сприймається як самодостатній крок - у відриві від необхідних реформ системи персоналізації особи, гарантування належних умов збору, передачі та збереження ідентифікаційних даних, забезпечення прозорості та зрозумілості усієї системи виробництва та видачі ідентифікаційних документів.

Прогрес стримується насамперед невисоким рівнем пріоритетності даної теми для інституцій та осіб, що приймають рішення, конкуренцією окремих груп впливу за доступ до державних закупівель, високим рівнем корумпованості усіх дотичних сфер.

Законодавство

В Україні немає *Закону про ідентифікаційні документи* або *Закону про подорожні документи* – на відміну від усталеної європейської практики. Нормативно-правова база стосовно видачі основних ідентифікаційних документів обмежується підзаконними актами – постановами Кабінету міністрів, що не є достатнім з огляду на сучасну європейську практику.

Спроби ініціювання законодавчих актів, які б комплексно врегульовували відповідні сфери, мали місце, однак не були підтримані через різні причини, зокрема брак політичної волі з боку парламентської більшості та загалом недостатню якість запропонованих документів.

Нині проект *Закону України «Про ідентифікаційні документи»* розробляється Міністерством юстиції в контексті виконання України Плану дій з візової лібералізації.

В Україні також немає *Закону про національний реєстр громадян* (а отже немає і самого електронного реєстру). Внаслідок чого у розпорядження держави немає вичерпної та достовірної відповіді на питання стосовно того скільки громадян України та інших держав в даний момент законно проживають на території України, скільки осіб мають легітимне право на отримання відповідних ідентифікаційних документів.

На сьогодні бракує чіткої політичної волі з боку уряду щодо необхідності запровадження Національного реєстру громадян і ухвалення відповідного Закону.

Нижче подано аналіз стану справ із найбільш поширеними і важливими типами ідентифікаційних документів в Україні.

«Внутрішні паспорти» громадянина України

Досі існуючі українські «внутрішні» паспорти є рудиментом радянських часів і неспроможні у повній мірі виконувати функції, що покладаються на сучасні ідентифікаційні документи. Ці документи за своїми технічними характеристиками відповідають, у кращому випадку, рівню 80-х років XX століття, легко підробляються і не спроможні захистити своїх власників від незаконного використання.

Зразок паспорта громадянина України («внутрішнього паспорта») був затверджений постановою Верховна Рада України від 26.06.1992 № 2503-XII⁵, що нині діє в редакції від 23 лютого 2007 року. Даний зразок документа наслідує традицію радянського внутрішнього паспорта, що було запровадження з метою контролю за переміщенням, проживанням, працевлаштуванням, та іншими аспектами життя особи в умовах тоталітарної держави.

Досі використовується мільйони паспортів даного зразку, нерідко заповнені «від руки», з вклеєною фотографією, що навіть не ламіновані захисною плівкою. Документ не має граничного терміну дії, адже згідно радянської традиції, він мав «супроводжувати» особу протягом усього її життя. Внаслідок цього не відбувається оновлення технологічного зразка даного документа, а розвиток сучасних технологій захисту документів жодним чином не впливає на рівень технічного захисту паспорта громадянина України.

Паспорт громадянина України (внутрішній) видається особам, що досягли 16-річного віку на безстроковий термін. По досягненні 25 та 45-річного року до паспорта вклеюється нова фотографія.

Оскільки паспорт громадянина України (внутрішній) є основним документом, що засвідчує особу, він масово використовується при укладанні контрактів, банківських операціях, нотаріальних діях тощо.

⁵ Верховна Рада України; Постанова, Положення від 26.06.1992 № 2503-XII <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2503-12>

Крім того, «внутрішній паспорт» є підставою для видачі паспорта для виїзду за кордон.

Щороку в Україні фіксуються сотні випадків незаконного використання внутрішніх паспортів з шахрайськими цілями, зокрема, для реєстрації фірм-«метеликів», укладання фіктивних угод з нерухомістю тощо. Значною мірою це зумовлено архаїчними умовами оформлення паспортів, корумпованістю відповідної системи, незадовільним рівнем технічного захисту.

Станом на початок 2011 року уряд не оприлюднив програми (чи принаймні чіткого бачення) заміни даних паспортів на сучасні ідентифікаційні документи, що посвідчують особу громадянина (пластикові ID-картки), отже в цьому питанні Україна знаходиться позаду абсолютної більшості країн Європи та СНД.

Більше того, у 2010 році керівництвом МВС озвучувались думки щодо можливого запровадження в Україні «гібридного» внутрішньо-закордонного паспорта (ймовірно, керуючись унікальним досвідом Білорусі у цьому питанні)

І лише в листопаді 2010 року, вже в контексті ознайомлення з наданим ЄС Планом дій з візової лібералізації, посадові особи МВС вперше почали вголос заявляти про актуальність даної проблеми. Зокрема, 19 листопада директор Державного департаменту у справах громадянства, імміграції і реєстрації фізичних осіб МВС Євген Мамонов зазначив, що «сьогодні дуже актуальним є питання впровадження ID-карти, яка надалі, можливо, замінить внутрішній паспорт»⁶.

Паспорти для виїзду за кордон («закордонні паспорти»)

Ситуація із закордонними паспортами громадян України відображає складність відносин всередині вітчизняної управлінської системи, де щільно переплітаються владні, корпоративні та бізнесові інтереси. Відставання України від абсолютної більшості сусідів у даному питанні є невиправданим ані в фінансовому, ані в технологічному плані (в державі є достатні фінансові та технологічні можливості). Її причина – конкуренція окремих груп за доступ до високовартісного замовлення, яке буде оплачуватися як значними коштами державного бюджету, так і безпосередньо громадянами – замовниками закордонних паспортів.

⁶ В Україні замість внутрішніх паспортів можуть з'явитися ID-карти, Ліга. Новини, 19.11.2010 <http://news.liga.net/ukr/news/NU106917.html>

Протягом періоду незалежності в Україні використовувалися чотири зразка паспортів для виїзду за кордон

1. Паспорти колишнього СРСР;
2. Паспорти зразка 1994 року, з вклеєною кольоровою фотографією, ламінованою спеціальним папером;
3. Паспорти зразка 2002 року із інтегрованою цифровою фотографією;
4. Паспорти зразка 2007 року із полікарбонатною сторінкою.

Паспорти колишнього СРСР діяли протягом перших років незалежності і залишались дійсними до завершення їхнього терміну дії. Навіть після запровадження у 1994 році першого зразка власне українського паспорта, певний час, особливо у провінції, ще можна було отримати закордонні паспорти радянського зразка. Нині таких паспортів в обігу не залишилось.

Паспорти України для виїзду за кордон почали видаватися у 1994 року згідно Положення, затвердженого Указом Президента України Леоніда Кравчука № 491/93 від 28 жовтня 1993 року⁷, а зразок його був затверджений Постановою №354 Кабінету Міністрів України 4 червня 1994 р. Відповідно до Указу Президента України Леоніда Кучми №1218/96 від 14 грудня 1996 року, попередній зразок зазнав деяких несуттєвих змін, тому ми розуміємо їх як один тип. Цей тип паспорта був книжкою бордового кольору зі написом «Україна. Паспорт», зробленим виключно українською мовою, при тому, що домінуюча міжнародна традиція полягає у дублюванні напису на обкладинці – державною мовою країни та англійською.

Це був паспорт з вклеєною кольоровою фотокарткою. Після відповідного текстового заповнення та вміщення фотокартки внутрішній лівий бік обкладинки заклеювався плівкою. У нижній частині першої сторінки паспорту було відведено місце для підпису пред'явника паспорта. Кількість сторінок - 32 (також передбачено можливість версії даного паспорта на 64 або 96 сторінок). У нижній частині - смужка на всю ширину сторінки для машинозчитувальної інформації. Точне місце написів і відомостей про пред'явника паспорта визначалося за діючими на той час рекомендаціями Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО. Дос.# 9303).

Було встановлено граничний термін дії паспорта - десять років. Однак для паспортів, що були видані до 12 травня 1997 року існувала можливість по закінченню терміну дії продовжити його ще на 10 років. Надалі таку можливість було скасовано, отже з 1997 року всі

⁷ Верховна Рада України. Законодавство. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=491%2F93>

українські закордонні паспорти мають граничний термін дії 10 років, що відповідає міжнародним стандартам.

Проблема припинення випуску паспортів даного зразка тривалий час була гострою. До 2010 року даний стандарт паспорта не був в повній мірі «витіснений» ані його наступником (паспортом з інтегрованим фото зразка 2002 року), ані навіть паспортами з поікарбонатною сторінкою (зразка 2007 року). Остання партія у 50 тисяч паспортів зразка 1994 року була випущена згідно постанови Кабінету міністрів у липні-серпні 2010 року на замовлення МЗС України. Таке рішення було мотивоване тим, що дипломатичні місії України за кордоном не мають технічних можливостей для збору персональних даних для паспортів сучасного зразка. В той же час громадяни України, що постійно проживають за кордоном, стикаються із проблемою завершення терміну дії їхніх паспортів.

Єдиною можливістю для посольства видати новий паспорт є використання бланків зразка 1994 року, куди можна вклеїти фотографію (іншим варіантом є подорож даної особи до України для заміни паспорта, що нерідко є обтяжливим, особливо для осіб, що проживають у віддалених країнах).

Крім потреб МЗС, до початку 2010 року паспорти зразка 1994 року видавалися і в Україні (це робилося як виняток, в основному, державним службовцям).

Отже, термін дії останніх паспортів зразка 1994 року спливе лише у 2020 році, що безумовно створює проблему, адже їхні власники розраховують і мають формальне право користуватись ними протягом усього терміну. Це суперечить вимогам Плану дій з візової лібералізації, адже ці паспорти не відповідають вимогам ІСАО, і мають бути замінені протягом максимально короткого часу (традиційний термін – протягом 3-х років із початку процесу візової лібералізації з ЄС).

Паспорт з інтегрованим цифровим фото (зразка 2002 року) зовнішньо не відрізнявся від попередника, будучи також книжкою бордового кольору зі написом «Україна. Паспорт», зробленим виключно українською мовою.

Головна відмінність від попереднього зразка – відсутність вклеєної фотографії. Замість неї, на тому ж місці був розташований цифровий фотовідбиток власника документа. Даний зразок був кроком вперед, будучи супроводжений оптичними та іншими численними елементами захисту, застосуванням більш сучасної технології машинозчитування інформації. Цей документ гіпотетично передбачав і застосування електронного носія інформації, однак цю новацію не було реалізовано.

Втім даний зразок впроваджувався дуже повільно: станом на початок 2005 року внаслідок браку фінансування устаткування для випуску таких паспортів було встановлене тільки у відділах ВВІР в місті Києві, у більшості інших міст України громадяни аж до 2007 року (запровадження паспорта з полікарбонатною сторінкою) могли отримувати паспорти виключно зразка 1994 року.

Термін дії останніх виданих паспортів даного типу спливе у травні 2017 року.

Перша спроба переходу до наступного стандарту – **паспорта з полікарбонатною сторінкою** – припадає на 2004 рік, коли президент Л.Кучма наприкінці терміну своїх повноважень підписав Указ № 1465/2004 від 10.12.2004, згідно якого запроваджувався новий стандарт. Однак із приходом нового президента В.Ющенка даний указ було скасовано, а перехід до паспорта нового типу затягнувся ще на 2,5 роки.

Врешті Верховна Рада України 23 лютого 2007 року ухвалила Постанову № 719, якою було передбачено новий стандарт паспорта із використанням полікарбонатної сторінки. На підставі цієї постанови Верховної Ради України було розроблено і ухвалено постанову Кабінету Міністрів від 26 червня 2007 року № 858 «Про затвердження технічного опису і зразка бланка паспорта громадянина України для виїзду за кордон», якою введено в обіг закордонні паспорти нового зразка та визначено порядок їх запровадження.

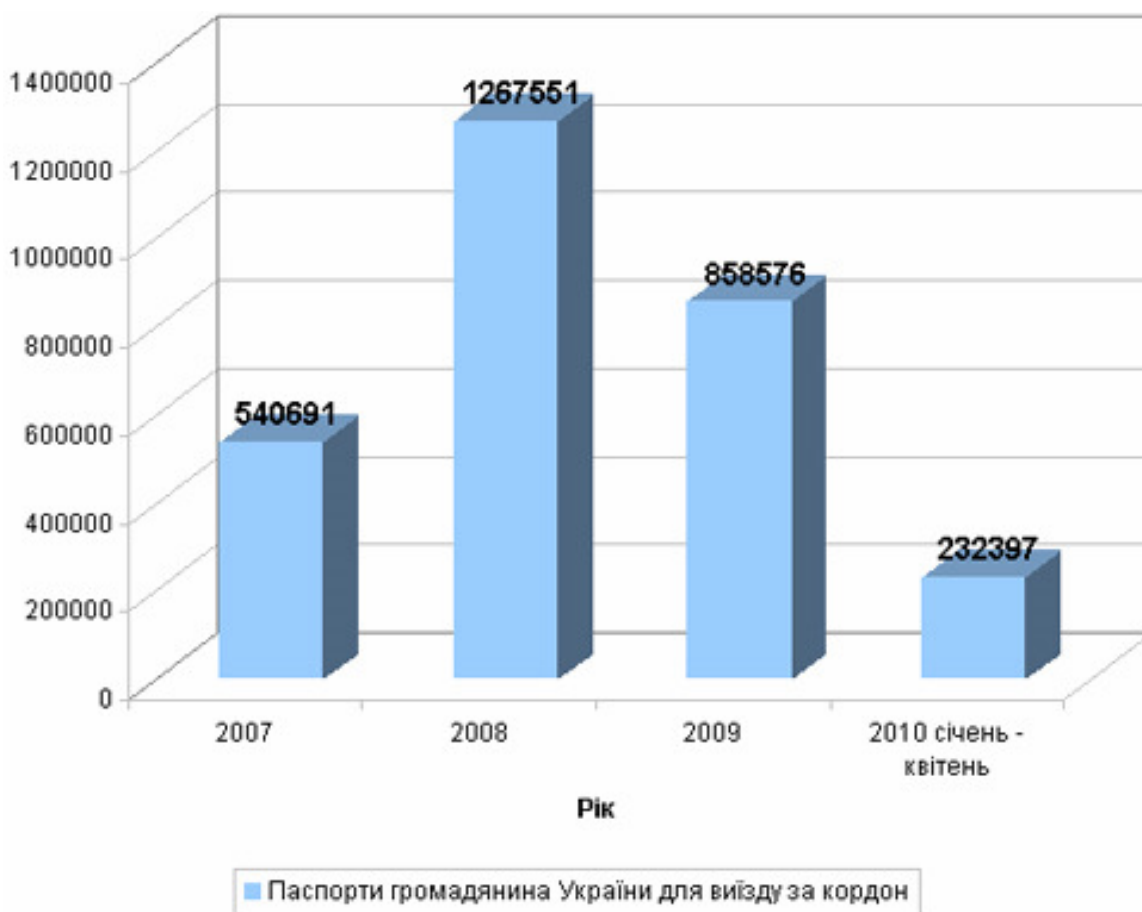
Державне замовлення на виготовлення ключового елементу нового паспорта – полікарбонатної сторінки – отримав консорціум ЄДАПС, створений у 2004 році, який і донині є виконавцем даного контракту.

На даному етапі питання випуску закордонних паспортів набуває політизації та відтінку скандальності, що зумовлюється очевидним зіткненням владно-комерційних інтересів та супроводжується взаємними звинуваченнями зацікавлених осіб у корупції, нецільовому використанні коштів, нехтуванні державними інтересами тощо. Ці зіткнення, що певною мірою тривають і понині, значною мірою сприяли підриву довіри до інституцій та підприємств, задіяних до процесу виробництва закордонних паспортів в Україні.

Перехід до нового стандарту паспорта влітку 2007 супроводжувався кризою, зумовленою значною паузою між припиненням видачі паспортів попереднього зразка та налагодження системи видачі нових паспортів з полікарбонатною сторінкою. Виникли величезні черги. Особи, що замовили паспорти нового зразка у червні-липні 2007 року, отримали їх переважно лише восени. Ситуація нормалізувалася лише у 2008 році, коли було видано рекордну за часи незалежності України кількість паспортів для виїзду за кордон – 1 млн 267 тисяч 551 паспорт.

Наступного року цей показник суттєво знизився, імовірно, через вплив економічної кризи та обумовлене нею загальне зниження платоспроможності громадян України (див. діаграму 1).

Діаграма 1. Статистика видачі паспортів України для виїзду за кордон (з полікарбонатною сторінкою – з моменту запровадження даного стандарту паспорта у червні 2007 року) – дані консорціуму ЄДАПС.

Даний стандарт паспорту нині є єдиним, який видається громадянам України, що потребують документів для виїзду за кордон.

Інші документи, що засвідчують особу

При оцінці ситуації із діючими національними стандартами ідентифікаційних документів береться до уваги не лише закордонний паспорт та національний ідентифікаційний документ (у випадку України – «внутрішній паспорт»), але і низка інших документів, що

засвідчують особу, які вживаються як ідентифікаційні, або слугують підставою для видачі основних ідентифікаційних документів.

Український **проїзний документ дитини** для виїзду за кордон – це книжечка паспортного типу блакитного кольору, що має термін дії 3 роки. Її технічний стандарт є архаїчним і не відповідає вимогам ІСАО (вклеєна фотографія, ламінована плівкою – нагадує стандарт закордонного паспорта 1994 року). Як наслідок, не всі країни світу визнають український проїзний документ дитини. Зокрема, з-поміж країн-членів ЄС його не визнає Мальта, що створює великі проблеми при поїздках дітей до цієї країни, а потенційно – і до інших країн ЄС.

В Україні також зберігається практика вклеювання фотографії дитини до паспорта одного з батьків. У такому випадку особисті дані дитини вдруковуються або вписуються в паспорт від руки. Така практика є також невідповідною сучасним вимогам безпеки, тому деякі країни (наприклад Португалія), не дозволяють подорожувати дітям з таким документом і не видають їм віз.

Діючий зразок **свідоцтва про народження** в Україні затверджений Постановою Кабінету міністрів України №1025 від 10 листопада 2010 року. Однак загалом він мало відрізняється від первісного зразка відповідного українського документу, запровадженого у 1992 році.

Цей документ є передумовою видачі проїзного документу дитини, а при досягненні 16-річного віку – паспорта громадянина України (внутрішнього). Документ є кольоровим аркушем паперу з мінімальними засобами захисту.

В Україні видаються національні та міжнародні **посвідчення водія**, оскільки не в усіх країнах світу національне посвідчення може бути використане.

В Україні нині одночасно діє 7 (сім!) зразків посвідчень водія, включаючи ті, що були видані ще за часів СРСР. Це зумовлено відсутністю мотивації для водіїв замінювати посвідчення, адже донедавна термін дії посвідчення водія в Україні був не обмежений у часі, що суперечило міжнародним стандартам, насамперед положенням Віденської Міжнародної конвенції про дорожній рух (1968).

Зазначена ситуація є причиною того, що українські посвідчення водія або взагалі не визнаються закордоном (радянські зразки), або визнаються лише в обмеженому колі країн.

На даний момент у світі існують два міжнародні договори, які регулюють питання визнання національних та міжнародних водійських посвідчень за межами країни видачі: Міжнародна Конвенція Про Дорожній Рух, підписана у Женеві 19 вересня 1949

року, та Міжнародна Конвенція Про Дорожній Рух, підписана у Відні 8 листопада 1968 року. Країни, що підписали лише Женевську конвенцію, вимагають наявності міжнародного водійського посвідчення, стандарт якого затверджений додатком до даної Конвенції.

В той же час абсолютна більшість країн Європи та СНД є сторонами також і Віденської конвенції, що регулює взаємне визнання національних водійських посвідчень.

Україна приєдналася до Віденської Конвенції, тому згідно статті 41 (водійські посвідчення) пункту 2 підпунктам а) та с) усі країни, що приєдналися до Віденської Конвенції мають визнавати українські національні та міжнародні водійські посвідчення.

Однак у 2004 році до Конвенції були прийняті поправки, згідно з якими, визнаються не будь-які національні водійські посвідчення, а лише ті з них, що відповідають додатку 6..

Але національне водійське посвідчення, навіть сучасного стандарту (затверджений Кабміном у січні 2010 року) не відповідає пункту 6 додатка 6, тому що не **усі** записи в ньому транслітеровано латиницею.

Крім того, до березня 2011 року всі зразки національного посвідчення водія не мали терміну дії.

1 березня 2011 року уряд ухвалив постанову "Про внесення змін до Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами", яка встановлює, що нове водійського посвідчення міжнародного зразка буде видаватися на термін 50 років, хоча раніше повідомлялося, що Кабмін обговорює можливість обмежити цей термін 10-ма роками, згідно європейської практики.

Даною постановою уряд прийняв половинчасте рішення, яке є кроком уперед, але не гарантує визнання українського посвідчення водія усіма країнами, що підписали Віденську конвенцію. .

Тепер, з 1 березня 2011 року національне посвідчення водія видаватиметься на 50 років у вигляді пластикової картки, зразок якої був затверджений урядом у січні 2010 року.

В той же час «міжнародне» посвідчення водія, що видається на 3 роки за заявою особи підрозділом Державтоінспекції на підставі національного посвідчення водія, є книжечкою стандарту паспортного типу із вклеєною фото. Такий документ не має самостійної юридичної сили і фактично діє як додаток до національного посвідчення водія.

Зазначені обставини обмежують можливість громадян України, що подорожують світом, використовувати водійські права як повноцінні ідентифікаційні документи.